

Vi husker bedst de oplevelser der appellerer til flere sanser - sådan som det sker i naturen. Og her er der heller ingen slid. Foto: Colourbox.

Små legepladser med slidte beplantninger

Natur er godt for børn, men i børneinstitutionerne er arealerne så små at der må nye tanker til

De hedder børnehaver og mange børn er der, men der er ikke altid ret meget hede. Slet ikke i de nyere institutioner i byen, hvor f.eks. normen i Københavns Kommune er sat ned til højst 10 m² pr. barn. Det har understreget behovet for et nyt syn på børneinstitutionernes udearealer, også beplantningen og hvordan den kan beskyttes mod det hårde slid, den intensive brug medfører.

Det er udgangspunktet for landskabsarkitekt Nina Gandrup Bundesens speciale 'Beplantningens betydning for børns leg'. Som hendes forskningsgennemgang peger på, er natur et vigtigt element i børns fysiske og psykiske udvikling. Studier har f.eks. vist at børn der har kontakt med natur kan mønstre mest koncentration og selvdisciplin. I alle tilfælde husker vi alle bedre oplevelser der appellerer til flere sanser - sådan som det sker i naturen. I udemiljøet har børnene også bedre mulighed for at skabe sine egne gemmesteder og lege uden voksnes indblanding.

Forståelse for det grønne

Om legepladsen muliggør al den slags, er dog ikke givet.

Pædagogerne, forældrene og designeren kan have andre præferencer som sol, overskuelighed og pænhed. De skal forsøge at sætte sig i børnenes sted. Ellers kan resultatet let blive et 'udemiljø for alle' der reelt er et ingenmandsland, som ikke passer nogen.

Institutionen Kong Gurli åbnede i 2004 i en frodig villahave med store gamle træer. I 2011 var det ene træ væk, og personalet oplyser at de øvrige store træer også skal væk fordi de skygger. Intet tyder ellers på at børn foretrækker at lege i sol. Snarere tværtimod.

Så på den ene side er det en fordel at institutionerne selv tager større ejerskab til at udforme legepladsen og det grønne. På den anden side skal personalet også have forståelse for de grønne kvaliteter. Ellers kan man ikke skabe et sammenspil mellem børn og natur, fastslår Nina Gandrup Bundesen.

Kun få m² til hvert barn

Som led i specialet blev 10 børneinstitutioner med både børnehaver og vuggestue registreret. Fire er opført i 2004. De andre seks har fået renoveret udearealerne i 2008-2009, og de to af dem havde i forvejen

veletablerede beplantninger. Desuden blev der sendt spørgeskemaer til institutionernes ledere.

Legepladserne er små. For vuggestuerne svinger det fra 3 til 21,1 m² pr. barn, for børnehaverne fra 7,7 til 22,9 m² pr. barn. Beplantningens arealandel ligger fra godt 3% til 77%, men ligger gennemsnitlig på 43% for de ti institutioner. Resten er sand eller belægning.

Legepladsernes samlede areal svinger mellem knap 600 til næsten 2200 m², svarende til 1-3 villagrunde. Børnene bruger fra 1 til 6 timer ude, selvfølgelig flest om sommeren, færrest om vinteren. Der er ikke den store forskel mellem børnehaver- og vuggestuebørn.

Lederne mener generelt at det grønnes funktion er vigtig, og at udearealerne bør fremstå grønne og funktionelle. De er bevidste om at planterne kan stimulere børnenes sanser. Hensynet til børnenes sikkerhed får dog også lov til at spille en stor rolle. Børn skal f.eks. ikke udsættes for giftige bær. Også bålpladser og soppebasiner kan være et problem.

Registreringen viste mange gode konkrete eksempler i overensstemmelse med forskningen. Hertil hører bl.a. ni-

veauforskelle og skråninger og beplantninger, hvor man kan finde skjulesteder.

Robuste plantninger

Både registreringen og undersøgelsen viste, at beplantningen let slides ned. Mange indhegner planterne, så længe de er nye og sårbare. Nogle i en månedes tid, andre mere permanent. Der kan også være tale om en delvis hegning i form af kanter til højbede. Det kan være nok til at dæmpe sliddet.

Men det er også muligt at designe nye beplantninger, der modstår sliddet. Nina Gandrup Bundesen foreslår en række robuste plantninger på 2-3 m², bl.a. 'Junglen' med snebær og hjortetaktræ, 'De fire årstider' med forsythia, hortensia, kornel og uægte jasmin samt 'Det duftende hegn' med sommerfuglebusk, syren, trolønde og uægte jasmin. De kan holdes med beskæring i det lille bed, men kan også brede sig som en filtret buket. Drop pænheden, husk børnene. *sh*

KILDE

Nina Gandrup Bundesen (2015): Beplantningens betydning for børns leg. Designprincipper til små beplantninger på udearealer i københavnske børneinstitutioner. Speciale, Institut for Geovidenskab og Naturforvaltning, Københavns Universitet 2015.